

Ключевые слова: платежные системы Украины, Национальная система массовых электронных платежей, Система электронных платежей.

Volohata V.E., Chubenko A.A.

Kharkov Institute of Banking University of Banking of the National Bank of Ukraine

FUNCTIONING OF PAYMENT SYSTEMS UKRAINE AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT

Summary

The features of functioning of payment systems of Ukraine at the current stage of their development are considered in the article. Developed and proposed measures for expansion of cashless forms of payments and ensure further development of electronic payment systems.

Keywords: payment of Ukraine, the National System of Mass Electronic Payments, EFT.

УДК 338

КОРУПЦІЯ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Гольдфарб А.Г., Пунтус Н.І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сьогоднішній день Україна зіткнулася з багатьма економічними, соціальними та політичними проблемами. Вирішення цих проблем потребує рішучих реформ. Але жодна реформа не буде працювати доти, доки в Україні не буде винищено корупцію. У статті розглянуто негативний вплив корупції на економічну, соціальну та демографічну ситуацію в Україні, а також запропоновано шляхи її подолання.

Ключові слова: корупція, підприємство, монополізація бізнесу, судова система, система освіти, медичне забезпечення.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні спостерігається економічна та політична криза. Ця криза спричинена багатьма чинниками. Зараз є нагальна необхідність реформування політичного та економічного укладу в Україні. Але треба розуміти, що основою реформування є зміни у ментальності людей, у їхньому розумінні успішної та розвиненої країни.

Основою розвиненої економіки та ефективного соціального забезпечення є бізнес. Основою будь-якого бізнесу є кваліфіковані кадри, які можуть виконувати необхідні для бізнесу функції. Робота людей буде ефективною та корисною для бізнесу, коли люди будуть мати відповідний рівень освіти, знань та вмінь, а також належний рівень здоров'я та будуть задоволені умовами праці та рівнем життя.

Чому ж на сьогоднішній день Україна не може забезпечити таких умов? Одним із основних чинників, що заважає українській економіці нормально розвиватися є корупція. Корупцією в Україні сьогодні пронизані майже всі сфери діяльності людини. І це призвело до катастрофічних наслідків. Тому розгляд такого поняття як корупція, наслідків, до яких призводить це явище, та шляхів її подолання є нагальною необхідністю для України, яка прагне стати членом Європейської Співдружності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття корупції вивчається багатьма економістами, політологами, юристами та соціологами [1, 2]. Всі вони згодні з тим, що корупція призводить до негативних наслідків у економічній та соціальній сфері у будь-якій державі. Також майже всі автори згодні з тим, що корупція присутня у будь-якій державі та повністю позбавитися цього явища на сьогодні є неможливим. Однак, автори підкреслюють, що масштаби корупції у кожній країні є різними. Найбільша корупція спостерігається в авторитарних

державах. В демократичних державах цей рівень є значно нижчим. Щорічно міжнародна компанія Transparency International розраховує рейтинг сприйняття корупції аналітиками та підприємцями за десятибальною шкалою для 175 країн світу. Рейтинг України та деяких інших країн за рівнем корупції за 2013 рік наведено у таблиці 1 (1 відповідає найменшому рівню корупції, 175 – найвищому) [3].

Як видно з таблиці, Україна є найбільш корумпованою країною Європи та однією з найбільш корумпованих країн світу.

Таблиця 1

Рівень корупції різних країн світу

Країна	Ранг
Данія	1
Нова Зеландія	1
Швеція	3
Фінляндія	3
Норвегія	5
Сінгапур	5
Швейцарія	7
Нідерланди	8
Австралія	9
Канада	9
...	...
Білорусь	123
Росія	127
Казахстан	140
Україна	144
Киргизстан	150
Сомалі	175

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Всі автори розглядають поняття корупції, загальні причини її виникнення та загальні шляхи її подолання. Але сьогодні є нагальна необхідність розробити шляхи зменшення корупції саме в Україні, де ментальність людей є такою, що хабарі стали цілком нормальним та майже необхідним явищем у житті людей.

Мета статті. Метою дослідження є розгляд корупції саме в Україні, аналіз наслідків до яких корупція вже призвела та може привести у майбутньому, та розробка пропозицій щодо зменшення масштабів корупції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Основою будь-якої економічної системи є підприємства. Сьогодні функціонування українських підприємств пов'язано з низкою проблем, основними з яких є:

- незахищеність підприємств від рейдерської атаки, тобто відсутність з боку держави гарантії ведення безпечного бізнесу;
- монополізація бізнесу та поступове зникнення середнього бізнесу, що є основою будь-якої ринкової економіки;
- застаріла виробнича база підприємств та відсутність стимулів та коштів для її оновлення;
- низькі стандарти якості виробництва вітчизняної продукції, що робить її не конкурентоздатною на світових ринках;
- екологічні стандарти виробництва вітчизняної продукції не відповідають європейським стандартам, що робить вітчизняну продукцію непривабливою для ринків розвинених країн з точки зору бізнес-етики;
- висока собівартість вітчизняних товарів через застарілі технології виробництва, що, в першу чергу, спираються на залежність від великих обсягів енергії та палива, які постійно дорожчають;
- брак кваліфікованих кадрів, що дійсно можуть ефективно керувати діяльністю підприємств;
- поганий стан здоров'я робітників, що призводить до небажання підприємців працювати з людьми похилого віку, які є найбільш кваліфікованими та досвідченими працівниками, отже такими, що можуть принести найбільшу вигоду підприємствам;
- податкова база, що не сприяє розвитку роботи підприємств та виведенню їх з «тіні».

Виникає питання, чому та звідки у вітчизняних підприємств з'являються ці проблеми. Якщо вдуматися, то можна зрозуміти, що кожна проблема виникає через одну єдину причину – корупцію.

Згідно сучасному економічному словнику, корупція – це використання посадовими особами, чиновниками своїх прав та повноважень для особистого збагачення, вигід; підкуп, хабарництво [4]. Нажаль, ще з часів Радянського Союзу корупція дуже глибоко пронизала усі сфери життя людей в більшості країн післярадянського простору. Україна не є винятком. Ментальність українців вже настільки викривлена, що більшість з них навіть не уявляють собі життя без хабарництва. Однак, така схема роботи є абсолютно неефективною, бо призводить до всебічного розвалу держави. Основними сферами, підвладними корупції, є підприємництво, освіта, медицина та суди та правоохоронні органи. Доцільним є дослідити, до яких наслідків призводить корупція у цих сферах та як ці сфери пов'язані між собою.

У сфері підприємництва підприємства задля того, щоб мати можливість вести свій бізнес повинні частку свого прибутку віддавати місцевим чиновникам. Це призводить до наступних наслідків:

- у підприємства зменшується можливість рефінансування прибутку у розвиток свого бізнесу;

- відсутність розвитку бізнесу призводить до застарілості технологій виробництва та зниження конкурентоздатності продукції та до банкрутства підприємства;

- банкрутство підприємств призводить до звільнення великої кількості людей, безробіттю та зниженню рівня заробітної плати;

- безробіття та зниження доходів призводить до зниження покупної здатності населення, що також призводить до банкрутства підприємств та нової хвилі звільнень зі всіма наслідками;

- передача частки прибутку до гаманців чиновників суттєво знижує наповнення державного бюджету, що призводить до неможливості держави виконувати свої соціальні та економічні зобов'язання (що ми спостерігаємо у теперішній час).

Всі ці наслідки корупції у підприємстві можуть привести до економічного, соціального та демографічного краху держави.

Також корупція сприяє рейдерському захвату бізнесу та його монополізації. Завдяки підкупу державних осіб рейдерський захват підприємств стає можливим, бо рейдери не несуть за свої протизаконні дії ніякої відповідальності. Рейдерські захвати, в свою чергу, призводять до монополізації бізнесу, бо весь незаконно отриманий бізнес концентрується в одних руках. Монополізація бізнесу призводить до зниження його ефективності, бо, як відомо, основним фактором підвищення ефективності роботи підприємств в умовах ринкової економіки є чесна конкуренція. Також монополізація бізнесу знищує середній бізнес та має негативні соціальні наслідки, основним з яких є зменшення зарплат та зниження рівня життя населення.

Дуже корумпованим сектором підприємництва є проведення різних державних тендерів. У нашій країні більшість тендерів виграють не ті підприємства, які дійсно можуть ефективно виконати необхідні функції, а ті, що дали найбільший хабар чиновникам. Така схема роботи негативно відображається на економічній та соціальній сферах державної діяльності, внаслідок чого постраждалими стають пересічні громадяни.

Ринок енергетичних ресурсів – це одна з найкорумпованіших сфер бізнесу на рівні держави. Саме корупція у цьому секторі економіки стримувала розвиток альтернативних джерел енергії та збільшувала залежність підприємств від традиційних дорогих енергетичних ресурсів, що призвело до застарілості технологій виробництва, подорожчання вітчизняної продукції та до того, що більшість української продукції є неконкурентоспроможною на світових ринках.

Треба відмітити, що корупція має місце не тільки в сфері бізнесу. Корупція в освіті призводить до відсутності в країні кваліфікованих спеціалістів, які б могли якісно виконувати свою роботу. Корупція у медицині призводить до неможливості більшості людей отримати якісне медичне обслуговування, по перше, через брак коштів на хабарі, по-друге, через брак кваліфікованих лікарів, які є продуктом хабарницької системи освіти. Такі приклади можна знайти майже у всіх сферах життя людини.

Сама можливість корупції виникає через абсолютну корумповану судову та правоохоронну систему, яка в нашій країні, як і в більшості авторитарних країн, повністю підпорядковувалась державним службовцям найвищого рангу.

Таким чином, можна стверджувати, що корупція – це є основа економічних та соціальних проблем держави та тим фактором, що унеможливило функціонування в державі чесної та ефективної конку-

ренції, яка б сприяла розвитку сучасних технологій, зниженню енергозалежності країни, підвищенню конкурентоздатності вітчизняної продукції на світових ринках, підвищенню рівня життя населення.

Сьогодні Україна має бажання стати демократичною економічно та соціально розвинутою країною. Для цього основним завданням держави має бути знищення корупції в країні. Без цього всі інші реформи не будуть мати жодного позитивного ефекту. Треба розуміти, що основою корупції є самі люди. Тобто потрібно змінювати свідомість людей. Потрібно зробити так, щоб дотримання закону для людини було більш вигідним та безпечним, аніж надання та отримання хабару. Для цього державі, на наш погляд, потрібно зробити наступні кроки.

По-перше, ліквідувати корупцію у судовій та правоохоронній системах. Чесні суди – це основа ліквідації хабарництва. Якщо кожна людина, в якій вимагають хабар, буде певна в тому, що її скаргу буде справедливо розглянуто у суді, то жоден чиновник не посміє вимагати хабара, а жоден чесний підприємець не буде бачити ніякого сенсу у наданні хабара. Якщо кожен чиновник буде знати, що ніякий хабар у суді не допоможе йому уникнути відповідальності за хабарництво, то навряд чи він ризикне скоїти злочин. Суду у своїх рішеннях повинні спиратися виключно на закон, а не на бажання високопоставленого чиновника. При цьому судді мають бути певними в тому, що жоден чиновник не зможе диктувати їм своє бачення того-чи іншого питання та впливати будь-якими способами на їх рішення.

По-друге, необхідно ліквідувати корупцію у системі освіти. Якщо у країні буде процвітати бізнес, який буде потребувати кваліфікованих кадрів, які мають реальні знання та вміння, то кожен студент буде розуміти, що задля отримання престижної роботи йому буде потрібен не стільки диплом того чи іншого університету, скільки знання, які він зможе показати роботодавцю. При такому підході студен-

ти будуть просто незацікавлені у наданні хабарів. Студенти почнуть обирати для себе ті навчальні заклади, що зможуть їм надати потрібні знання. Таким чином, буде створюватися конкуренція серед навчальних закладів та викладачів. У таких умовах жоден викладач не ризикне вимагати хабар зі студента, бо він просто стане непотрібним студентам та навчальному закладу.

По-третє, необхідно ліквідувати корупцію у системі охорони здоров'я. На наш погляд ліквідувати хабарництво у цій системі можливо тільки за рахунок створення страхової медицини. Саме така система успішно працює у розвинутих країнах світу. Така система допоможе підвищити конкуренцію серед лікарів, що буде сприятиме удосконаленню їхнього професіоналізму, що призведе й до змін у системі медичної освіти, повністю ліквідувавши у ній хабарництво. Також така система зробить доступним якісне медичне обслуговування на законній основі для більшості населення країни, що сприятиме позитивним демографічним змінам.

Всі ці зміни можна зробити тільки шляхом заміни кадрів, що вже просто не уявляють своєї роботи без хабарів, та збільшення зарплат до рівня, що дозволить мати достойний рівень доходів та буде сприятиме тому, що людина буде боятися звільнення зі своєї посади. Людина повинна розуміти, що той дохід, який вона може отримати за свою чесну роботу, та різні пільги (наприклад, пенсії) є набагато привабливішими, аніж ризик втрати офіційної роботи та позбавлення волі за хабарництво.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у роботі було розглянуто сутність корупції, її вплив на економічне та соціальне становище в країні, та запропоновано шляхи зменшення корупції в Україні. Треба відмітити, що основою подолання корупції є зміни у свідомості людей. Тобто потрібно довести людям, що життя без корупції є більш вигідним, привабливим та незалежним, аніж життя у корумпованій системі.

Список літератури:

1. Решетников М. Психология коррупции. Утопия и антиутопия / М. Решетников. – М.: Восточно-Европейский Институт Психоанализа, 2009. – 128 с.
2. Роуз-Аккерман Сьюзан. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы / Сьюзан Роуз-Аккерман. – М: Логос, 2010. – 356 с.
3. Уровень коррупции разных стран [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vesti.ua/mir/27847-po-urovnyu-korruptcii-my-ostaemsja-v-hvoste>
4. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. – Москва: ИНФРА-М, 2003. – 480 с.

Гольдфарб А.Г., Пунтус Н.И.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

КОРРУПЦИЯ КАК ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО И СОЦИАЛЬНОГО КРИЗИСА В УКРАИНЕ

Аннотация

Сегодня Украина столкнулась с разнообразными экономическими, социальными и политическими проблемами. Для решения этих проблем необходимы эффективные реформы. Но ни одна реформа не принесет результата до тех пор, пока в Украине не будет уничтожена коррупция. В статье рассмотрено негативное влияние коррупции на экономическую, социальную и демографическую ситуацию в Украине, а также предложены пути снижения уровня коррупции.

Ключевые слова: коррупция, предприятие, монополизация бизнеса, судебная система, система образования, медицинское обеспечение.

Goldfarb A.G., Puntus N.I.
Kharkiv National Automobile and Highway University

CORRUPTION AS A MAJOR FACTOR IN ECONOMIC AND SOCIAL CRISIS IN UKRAINE

Summary

Today Ukraine faced with economical, social and political problems. Effective reforms are necessary for solving these problems. But there won't be any result until corruption in Ukraine is destroyed. In the article the negative influence of corruption on the economical, social and demographic situation in Ukraine is examined, and the ways of decrease of corruption are proposed.

Keywords: corruption, enterprise, monopolization of business, judicial system, education system, medical support.

УДК 338.49

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: АДАПТАЦІЯ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Гудима Р.Р.

Буковинський державний фінансово-економічний університет

Дано коротку характеристику сучасного фінансового забезпечення розвитку транспортної інфраструктури західних прикордонних областей України та висвітленого основні проблеми. Окреслені окремі інструменти подальшого вдосконалення функціонування даного сектору, що найбільш адаптовані до існуючих українських умов. Акцентовано увагу на механізмі фінансового забезпечення розвитку транспорту прикордонного регіону в умовах посилення міжрегіональної взаємодії.

Ключові слова: транспортна політика, транспортна інфраструктура, державно-приватне партнерство, механізм фінансування.

Постановка проблеми. Однією із важливих передумов оптимізації економічного розвитку є наявність достатньої мережі транспортних шляхів. Якщо виходити з того, що вся економічна політика держави базується на реалізації конкурентних переваг, то ключовим аспектом структурної перебудови має стати підтримка тих секторів національної економіки, які можуть стати носіями економічного зростання. До таких можна віднести транспортну галузь будь-якої держави.

Особливо актуальним вона є для західних прикордонних регіонів України. Адже наявність транспортної магістралі значно підвищує інвестиційну привабливість регіону, дає перспективу інтенсифікації виробничої діяльності, розвитку соціальної інфраструктури, підвищує умови життя населення.

Будівництво нових автомобільних доріг і залізниць, а також по-справжньому комплексна модернізація вимагають суттєвих інвестицій, у випадку яких питання, пов'язані з прийняттям рішень, підготовкою та виконанням, особливо складні. Хоча основною проблемою є фінансування (бюджетні кошти, доступ до іноземних ресурсів, можливість почати брати плату за проїзд автошляхами, можливість залучати приватний капітал), досвід показує, що покращення ситуації щодо фінансування не перетворюється відразу на швидший темп модернізації інфраструктури.

Інвестиції в нову інфраструктуру транспорту капіталомісткі і незворотний характер. Невизначеність і ризики притаманні дві проблеми, пов'язані з такими інвестиціями, і повинні бути проаналізовані розумно. Хоча ці два терміни часто використовуються як синоніми, їх наслідки з точки зору інвестицій є дещо іншими. Хоча невизначеності пов'язані з відсутністю знань про стан справ майбутньому, ризики, пов'язані з розумінням імовірності майбутніх результатів.

Демократизація країни та суспільства утворює позитивну та негативну зацікавленість у капіталовкла-

деннях в інфраструктуру; вона заохочує деякі групи інтересів займати певну позицію та протестувати в інтересах місцевих громад і окремих мешканців.

Розвиток транспортної мережі, що відповідає потребам населення та економіки, є однією з основних завдань органів державного управління. Завдання формування мережі доріг вирішуються на основі державних програм, які визначають показники розвитку транспортної мережі та відповідні обсяги фінансового забезпечення, що, в кінцевому рахунку, крім розвитку мережі, дозволяє досягти суттєвих результатів у соціальній та економічній сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало вітчизняних та зарубіжних науковців приділяють увагу розробці механізмів регулювання розвитку основних інфраструктурних галузей та надання їх у вигляді пропозицій виконавчим службам, не залишаючи поза увагою й транспорту її складову. Серед таких можна виділити: Моисеев Г.А., Кассир В.В., Нечай А.А., Собкевич О.В., Михайличенко К.М. тощо.

Невирішені частини проблеми. Проте й досі не вирішеною залишається проблема вибору оптимального набору інструментів впливу, спрямованих на покращення умов функціонування транспортних об'єктів з метою їх увідповіднення стандартам ЄС, особливо в умовах посилення транскордонної взаємодії.

Метою статті є дослідження механізмів фінансового забезпечення розвитку транспортної інфраструктури прикордонних регіонів та вибір найбільш компромісного варіанту, який би відповідав існуючим економічним умовам України та сприяв її подальшій інтеграції з країнами ЄС.

Виклад основного матеріалу. Традиційним джерелом фінансування транспортної сфери завжди був державний бюджет. Однак ресурси держави постійно скорочуються. В результаті виникають і починають працювати нові форми організації і процедури, завдяки яким зацікавлені сторони можуть